

عقلانیت در ارتکاب جرم

نویسنده:

دکتر مهدی صبوری پور

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه : صبوری پور، مهدی، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور: عقلانیت در ارتکاب جرم / مهدی صبوری پور
مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری : ۲۷۲ ص.
فروست : نشر میزان؛ علوم اجتماعی ۱۲۶۴.
شابک : 978-622-212-073-3
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۵۶ - ۲۶۲.
موضوع : بزهداری، تحلیل - Crime analysis
موضوع : جرم و جنایت - Crime
موضوع : مجازات - Punishment
رده بندی کنگره : HV ۹۳۶
رده بندی دیویی : ۳۶۳/ ۲۵۶
شماره کتابشناسی ملی : ۵۷۵۲۱۳۱

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن های ذیل اطلاع دهید.

۱۲۶۴

نشر میزان
عقلانیت در ارتکاب جرم
دکتر مهدی صبوری پور
چاپ اول: پاییز ۱۳۹۸
قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان
شماره: ۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۰۷۳-۳

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی فر، کوچه نکیسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰
واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱
پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
«سورة حديد، آية ٢٥»

تقديم به:

همسر عزيزم
به پاس بزرگي و بردباري او

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۱
بخش اول - مبانی، مفهوم و سیر تحول رویکرد عقلانیت بزهکاری.....	۱۵
فصل اول - مبانی رویکرد عقلانیت بزهکاری.....	۱۷
مبحث اول - مفهوم‌شناسی و گونه‌شناسی عقلانیت.....	۱۸
گفتار اول - مفهوم‌شناسی عقلانیت.....	۱۸
الف - معنای لغوی.....	۱۸
ب - اوصاف.....	۲۰
۱. تنوع در ساحت.....	۲۰
۲. ماهیت و وظیفه‌شناختی.....	۲۳
۳. واقع‌گرایانه بودن.....	۲۴
۴. نسبی بودن.....	۲۵
گفتار دوم - گونه‌شناسی عقلانیت.....	۲۸
الف - عقلانیت توصیفی.....	۲۹
ب - عقلانیت هنجاری.....	۳۰
۱. عقلانیت نظری.....	۳۱
۲. عقلانیت عملی.....	۳۱

۶ □ عقلانیت در ارتکاب جرم

- ج - عقلانیت هدف - وسیله‌ای ۳۱
- د - عقلانیت ارزش - وسیله‌ای ۳۴
- مبحث دوم - نظریه‌گزینش عقلانی ۳۷
- گفتار اول - مفهوم‌شناسی نظریه‌گزینش عقلانی ۳۷
- الف - تعریف ۳۷
- ب - خاستگاه ۳۹
- گفتار دوم - اصول اساسی نظریه‌گزینش عقلانی ۴۱
- الف - سطح تحلیل فردی ۴۱
- ب - مفهوم بسیط ۴۴
- ج - تام‌گرا بودن ۴۴
- د - بهینه‌گرا بودن ۴۶
- ه - مبتنی بودن بر ترجیح منافع فردی ۴۸
- فصل دوم - مفهوم‌شناسی و سیر تحول رویکرد عقلانیت بزهکاری ۵۰**
- مبحث اول - مفهوم‌شناسی رویکرد عقلانیت بزهکاری ۵۱
- گفتار اول - تعریف ۵۱
- گفتار دوم - تعامل رویکرد عقلانیت بزهکاری با رویکردهای مشابه ۵۴
- الف - تفاوت رویکرد عقلانیت بزهکاری با پیشگیری وضعی ۵۴
- ب - تفاوت رویکرد عقلانیت بزهکاری با رویکرد مدیریت خطر جرم ۵۸
- ج - رابطه رویکرد عقلانیت بزهکاری با نظریه‌های علت‌شناختی جرم ۶۰
- مبحث دوم - سیر تحول و گونه‌های رویکرد عقلانیت بزهکاری ۶۴
- گفتار اول - خاستگاه ۶۴
- الف - مکتب کلاسیک ۶۶
۱. معرفی ۶۶
۲. هدف کیفر در مکتب کلاسیک ۶۶
- ب - لذت‌گرایی عقلانی بن‌تام ۶۸
- ج - تأثیر بکار یا بر تفکر عقلانی بن‌تام ۷۱

فهرست مطالب □ ۷

گفتار دوم - عقلانیت مطلق در ارتکاب بزه.....	۷۷
الف - مفهوم‌شناسی.....	۷۷
ب - تبیین نوع گرایش افراد به ریسک.....	۸۱
۱. بی تفاوتی به ریسک.....	۸۲
۲. ریسک طلب.....	۸۳
۳. ریسک‌گریز.....	۸۴
ج - شدت و قطعیت مطلوب مجازات‌ها.....	۸۵
د - نقد نظریه عقلانیت مطلق.....	۹۳
۱. مبتنی بودن بر فروض نادرست.....	۹۳
۱-۱. حال محوری.....	۹۴
۲-۱. عدم برخورداری از اطلاعات کافی.....	۹۶
۳-۱. توجه به امور غیرمرتبط.....	۹۷
۲. عدم توانایی در تبیین جرایم بیانی.....	۹۹
گفتار سوم - عقلانیت مقید در ارتکاب بزه.....	۱۰۰
الف - مفهوم‌شناسی.....	۱۰۲
ب - تبیین نوع گرایش افراد به ریسک.....	۱۰۸
۱. گرایش افتراقی به ریسک.....	۱۰۸
۲. اهمیت نقطه مرجع در تصمیم‌گیری برای ارتکاب جرم.....	۱۱۱
۱-۲. تحقیق تجربی.....	۱۱۱
۲-۲. مصادیقی از تأثیر نقطه مرجع در ارتکاب جرم.....	۱۱۳
۱-۲-۲. فرار از پرداخت مالیات.....	۱۱۳
۲-۲-۲. تبیین رابطه‌ی بین درآمد افراد و نوع جرایم آنها.....	۱۱۴
۳-۲-۲. تکرار جرم.....	۱۱۵
۴-۲-۲. افزایش ارتکاب جرم در شرایط نامطلوب اقتصادی.....	۱۱۵
ج - شدت و قطعیت مطلوب مجازات‌ها.....	۱۱۶
نتیجه‌گیری.....	۱۲۰

بخش دوم - ارزیابی نظام مجازات‌ها در پرتو رویکرد عقلانیت بزهکاری ۱۲۳

فصل اول - حبس ۱۲۷

مبحث اول - آثار سالب توان بزهکاری و بازدارنده مجازات حبس ۱۲۷

گفتار اول - تفاوت بازدارندگی و سلب توان بزهکاری ۱۲۹

گفتار دوم - تفکیک آثار بازدارنده و سالب توان بزهکاری حبس ۱۳۲

الف - اهمیت تفکیک آثار بازدارنده و سالب توان بزهکاری حبس ۱۳۲

۱ - تعیین مدت بهینه مجازات حبس ۱۳۳

۲ - توجه به مؤلفه خسارت ۱۳۴

ب - شیوه‌های تفکیک آثار بازدارنده و سالب توان بزهکاری حبس ۱۳۷

۱. قوانین افزایش‌دهنده مجازات حبس ۱۳۸

۲. سیر از کودکی به بزرگسالی ۱۳۹

۱-۲. شمول عقلانیت بزهکاری بر اطفال ۱۴۰

۲-۲. تفکیک اثر بازدارنده و سالب توان بزهکاری حبس بر مبنای

سیر از کودکی به بزرگسالی ۱۴۳

۳. کیفیت زندگی در زندان ۱۴۴

ج - مقایسه اثر بازدارنده و سالب توان بزهکاری حبس ۱۴۷

مبحث دوم - اثر نسبی شدت و قطعیت حبس بر بازدارندگی آن ۱۵۰

گفتار اول - در مرحله تصمیم‌گیری برای ارتکاب جرم ۱۵۱

گفتار دوم - در جریان اجرای مجازات حبس ۱۵۶

گفتار سوم - پس از پایان اجرای مجازات حبس ۱۵۹

فصل دوم - اعدام ۱۶۸

مبحث اول - بررسی اثر بازدارنده مجازات اعدام ۱۷۱

گفتار اول - شناسایی گزینه مناسب برای تحقیق ۱۷۲

گفتار دوم - بررسی آماری اثر بازدارنده اعدام ۱۷۷

الف - روش‌های تحقیق ۱۷۷

فهرست مطالب □ ۹

۱۷۷.....	۱. تحقیقات بررسی اثر فوری
۱۷۸.....	۲. بررسی‌های تطبیقی
۱۷۸.....	۳. مطالعات رشته‌ی زمانی
۱۷۹.....	ب - تحلیل یافته‌های برخی از تحقیقات.....
۱۷۹.....	۱. روند کلی.....
۱۸۰.....	۲. مقایسه قبل و بعد از دوران تعلیق ملی
۱۸۶.....	۳. بررسی اثر اعدام به تفکیک ایالت‌ها.....
۱۹۲.....	مبحث دوم - ایرادهای وارد بر مجازات اعدام.....
۱۹۳.....	گفتار اول - احتمال اعدام افراد بی‌گناه
۱۹۵.....	گفتار دوم - اندک بودن قطعیت اعدام
۱۹۷.....	گفتار سوم - زیاد بودن هزینه‌ها.....
۲۰۲.....	فصل سوم - مجازات‌های مالی
۲۰۳.....	مبحث اول - مدل مجازات‌های مالی سنگین با قطعیت اندک.....
۲۰۴.....	گفتار اول - معرفی
۲۰۹.....	گفتار دوم - نقد مجازات‌های مالی
۲۱۰.....	الف - غیراخلاقی بودن
۲۱۳.....	ب - غیرمنصفانه بودن.....
۲۱۳.....	ج - محدودیت کاربرد
۲۱۵.....	د - ضعف در بازدارندگی
۲۱۸.....	ه - فراهم آوردن امکان سوءاستفاده
۲۲۰.....	و - عدم توجه به کارکرد آموزشی قوانین کیفری
۲۲۱.....	مبحث دوم - مدل مجازات‌های مالی محدود
۲۲۱.....	گفتار اول - تعیین جزای نقدی بر اساس خسارت ناشی از جرم
۲۲۱.....	الف - معرفی
۲۲۳.....	ب - نقد.....
۲۲۶.....	گفتار دوم - تعیین جزای نقدی بر اساس بازدارندگی کامل

۱۰ □ عقلانیت در ارتکاب جرم

۲۳۸.....	نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....
۲۵۱.....	فهرست منابع و مآخذ.....
۲۵۱.....	الف - منابع فارسی.....
۲۵۱.....	۱. کتاب‌ها.....
۲۵۴.....	۲. مقاله‌ها.....
۲۵۵.....	۳. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها.....
۲۵۶.....	ب - منابع انگلیسی.....